

„Priekšvārds.

Šī Civīlprocesa mācības grāmata, ko autors veltī saviem klausītājiem – Latvijas universitātes studentiem, ietver sevī iepriekšējos gados Latvijas universitātē lasītās civīlprocesa lekcijas.

Grāmatā, tāpat kā lekcijās, autors, pēc civīlprocesa jēdziena aplūkošanas un izskaidrošanas no zinātniskā viedokļa, atzinis par nepieciešamu iepazīstināt lasītājus ar Civīlprocesa vēsturiskās attīstības gaitu, sākot no seno romiešu procesa līdz mūsu dienām, atzīmējot pie tam dažādo valstu Civīlprocesa raksturīgās īpatnības.

Ņemot vērā 1889. gada tiesu reformas lielo nozīmi, Baltijas pirmsreformas procesu vajadzēja aplūkot sīkāk, pakavējoties pie tā vājam pusēm, kas bija par iemeslu reformas ievēšanai.

Grāmatas turpmākās nodaļās apskatīti tiesību avoti, likumu iztulkošana, likumu piemērošana personām, likumu piemērošanas vieta un laiks, un civīlprocesa attiecības pret kriminālo un administratīvo procesu. Tam seko tiesu iekārtas un advokatūras aplūkošana, jautājums par piekritību un civīlprocesa pamatnoteikumi. Pēc tam aplūkota chronoloģiskā kārtībā civīlprocesa normālā gaita, minot pie tam atsevišķi tos gadījumus, kad notiek atkāpšanās no normālās gaitas.

Grāmatas beidzamā daļā aplūkota tiesāšana apsardzības kārtībā.

Konkursa process grāmatā nav aplūkots, jo Finanču ministrija patlaban ir pabeigusi izstrādāt likuma projektu, kas pilnīgi pārgroza tagad spēkā esošās konkursa tiesības un konkursa procesu.

Ņemot vērā Civīlprocesa ciešo sakaru ar Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē spēkā esošiem Civīllikumiem, kuŗu dēļ 1889. gadā, tiesu reformu ievēdot, likumdevējam vajadzēja pieļaut daudz vietās atkāpšanos no 1864. g. Civīlprocesa noteikumiem, autors ir centies vajadzīgās vietās aizrādīt uz šo sakaru, atsaucoties uz attiecīgiem Civīllikumu pantiem un likumdošanas motīviem.

Piemērojoties juristu-praktiķu plašāku aprindu – tiesnešu un advokatūras – vajadzībām, zem teksta atzīmēs citēti Krievijas un Latvijas Senāta paskaidrojumi, norādīta attiecīga literatūra un ievērojamu procesuālistu uzskati attiecīgos jautājumos.

Latvijas likumdevēja mūsu civīltiesiskai iekārtai par pamatu ņēmtie agrākie krievu likumi spiež mūsu juristus prast krievu valodu, bez kā nav iespējams iedziļināties Latvijas tiesību avotos vispār un it sevišķi piesavināties civīltiesības un Civīlprocesu. To uzsvēra savā rezolūcijā arī Latvijas juristu kongress 1931. gadā.

Pārtulkot neizsmelamo materiālu, kas uzkrājies šajās tiesību nozarēs, un neskaitāmos krievu Senāta spriedumus latviešu valodā nav iespējams, nerunājot jau nemaz par to, ka tulkojums nekad nespēj atvietot oriģinālu. Jāņem vērā, ka arī pēc mūsu likuma (Lik. kr. 1926. g.30 – 8. p.) likumdošanas akta pirmtekstam ir priekšroka pret kodificēto likuma tekstu.

Autoram tomēr ir nācies pārliecināties, ka Latvijas jaunatnes pēdējās paaudzes ir atsvešinājušās no krievu valodas, tamdēļ ka to nemāca vidusskolās. Tas stipri apgrūtina to tiesību disciplīnu pamatīgu piesavināšanos, kas pamatojas uz krievu tiesībām un šo tiesību iztulkojumiem.

Izdotot Civīlprocesa mācības grāmatu latviešu valodā, autors ir centies, pēc iespējas, nākt pretim tiem Latvijas universitātes studentiem, kas neprot krievu valodu.

Civīlprocesa nolikuma panti grāmatā ir minēti divējādi: cipari ārpus iekavām nozīmē panta numuru pēc Saeimas kodifikācijas nodaļas 1932. gada izdevuma, bet iekavās ņemtie cipari – panta numuru pēc oficiālā krievu 1914. gada izdevuma. Tas darīts ar nolūku atvieglot grāmatas lietošanu veciem juristiem – praktiķiem, kas piesavinājušies oficiālā krievu teksta pantu numerāciju.

Grāmatā citētie Senāta paskaidrojumi ņemti galvenā kārtā no sen. F.Konradi un Rīgas apgabalt. loc. A.Valtera sastādītiem Senāta civīldepartamenta spriedumu izvilkumiem un pa daļai no Tieslietu Ministrijas Vēstneša pielikumiem.

Autors uzskata par patīkamu pienākumu izsacīt sirsnīgu pateicību Tieslietu ministrijas juriskonsultācijas loceklim Voldemāram Dāvidam un pie Latvijas universitātes Civīlprocesa katedras sagatavoties zinātniskai darbībai atstātam tiesību zinātņu kandidātam Jānim P a g a s t a m, kas ņēmuši dalību pie grāmatas rediģēšanas un korrektūras. Par piedalīšanos grāmatai pievienotā alfabētiskā rādītāja sastādīšanā autors izsaka sirsnīgu pateicību tiesību zinātņu kandidātam Arvīdam F r e i b e r g a m.

Rīgā, 1933. g. aprīlī.

Autors.”

Satura rādītājs.

Lapp.

Ievads.

§ 1.	Civīlprocesa jēdziens	11
§ 2.	Civīlprocess zinātniskā apgaismojumā	18

PIRMĀ DAĻA.

Pirmā nodaļa.

Vispārīgs vēsturisks pārskats.

I.	nodalījums. Civīlprocesa un tiesu iekārtas galveno pamatu vēsturisks pārskats dažādās valstīs.	
§ 3.	Roma	26
§ 4.	Vācija	34
§ 5.	Francija un tās iespaids dažās vācu valstīs	40
§ 6.	Austrija	45
§ 7.	Anglija	46
§ 8.	Japana	65
II.	nodalījums. Tiesāšanas kārtība agrākā Krievijā.	
§ 9.	Pirmsmaskavas periods	69
§ 10.	Maskavas periods	73
§ 11.	Tiesu iekārta un tiesāšanas kārtība no Pēterļa I. laika	78
§ 12.	Tiesāšanas kārtība pirms 1864. g. reformas	81
§ 13.	Krievijas tiesu iestāžu reforma 1864. g.	83
III.	nodalījums. Tiesāšanas kārtība agr. Baltijā.	
§ 14.	Tiesu iekārtas un tiesāšanas kārtības reforma agr. Baltijā	89
§ 15.	Tiesu iestādes agr. Baltija līdz tiesu reformai	91
§ 16.	Vidzemes tiesu iestādes	93
§ 17.	Kurzemes tiesu iestādes	98
§ 18.	Tiesāšanas kārtība agr. Baltijas guberņu tiesās pirms tiesu reformas	100
§ 19.	Pēcreformas tiesu iekārtas un procesa pamatnoteikumi agr. Baltijas guberņās.	106

Otrā nodaļa.

Civiltiesāšanas kārtības normas un civiltiesa.

I.	nodalījums. Civiltiesāšanas kārtības normas.	
§ 20.	Tiesību avoti	111
§ 21.	Likuma iztulkošana	123
§ 22.	Procesuālā likuma piemērošana laikā, vietā un personām	127
II.	nodalījums. Civiltiesas attiecības pret citām tiesām un administratīvo pārvaldi.	
§ 23.	Dažādo tiesu darbības norobežošana	138
§ 24.	Civīlprocesa attiecība pret kriminālprocesu	143
§ 25.	Civīlprasības liktenis kriminālprocesā	145
§ 26.	Kollīzija starp kriminālās un civiltiesas spriedumiem.	146
§ 27.	Kriminālais elements civīlprocesā.	147
§ 28.	Civīlprocesa attiecība pret administratīvo pārvaldi.	147
§ 29.	Civiltiesiskie un publiski-tiesiskie prasījumi	148

Trešā nodaļa.

Tiesu iekārta un advokātūras organizācija.

I. nodaļums. Tiesu iekārta.	
§ 30. Vispārīgi aizrādījumi	156
§ 31. Tiesu pārvaldība	157
§ 32. Subjektīvie un objektīvie nosacījumi iecelšanai un darbībai tiesu amatos	159
§ 33. Tiesnešu personāla komplektēšana	173
§ 34. Tiesu iestāžu sistēma	175
§ 35. Instanču sistēma	176
§ 36. Miertiesu iekārta	180
§ 37. Kollēģiālo tiesu iekārta un darbība	181
§ 38. Tiesas sastāvs	185
§ 39. Tiesu iestādes un pie tām pastāvošās personas un to pienākumi	186
II. nodaļums. Advokātūra.	
§ 40. Vēsturisks pārskats par advokātūras institūta izveidošanos un stāvokli dažādās valstīs	192
§ 41. Tiesībaizstāvība un pārstāvība un šo institūtu apvienošana.	200
§ 42. Advokātūra Latvijā	202
§ 43. Zvērināto advokātu tiesības un pienākumi	204
§ 44. Zvērināto advokātu padome	206
§ 45. Privātdavokāti un zvērinātu advokātu palīgi	207

OTRA DAĻA.

Pirmā nodaļa.

Tiesāšana vispārējā prasību kārtībā.

I. nodaļums. Kompetence un piekrišana.	
§ 46. Vispārīgi aizrādījumi	212
§ 47. Objektīvā kompetence	214
§ 48. Subjektīvā vai teritoriālā kompetence	221
§ 49. Piekrišanas strīdi	229
II. nodaļums. Civīlprocesa pamatprincipi.	
§ 50. Vispārīgi aizrādījumi	231
§ 51. Dispozitīvītes princips	233
§ 52. Sacīkstes princips	235
§ 53. Pusu vienlīdzības princips	240
§ 54. Tiesas un pušu iniciatīve procesā	241
§ 55. Tiešuma princips	242
§ 56. Mutiskais un rakstiskais izteiksmes veids civīlprocesā.	245
§ 57. Atklātība procesā	250
§ 58. Jautājums par procesa ātrumu	252
III. nodaļums. Puses.	
§ 59. Vispārīgi aizrādījumi	255
§ 60. Pusu vienlīdzība	257
§ 61. Pusu sakrišana vienā personā	257
§ 62. Noteikumi par pušu procesuālām spējām	258
§ 63. Pēcnācība procesā.	262
§ 64. Pusu pārstāvība procesā	267
IV. nodaļums. Tiesas un pušu procesuālās darbības.	
§ 65. Tiesas procesuālās darbības.	274
§ 66. Pusu procesuālās darbības	278
§ 67. Termiņi un to aprēķināšana	278
§ 68. Termiņu pagarināšana un atjaunošana	281

§ 69.	Pusu procesuālo darbību atceļamība	284
§ 70.	Pusu procesuālo darbību forma	284
V.	nodalījums. Civlprasība un tās celšanas sekas.	
§ 71.	Prasības un to veidi	286
§ 72.	Procesuālās attiecības rašanās nosacījumi	295
§ 73.	Prasības lūgums	299
§ 74.	Prasības lūguma tālākvirzīšana.	306
§ 75.	Prasības lūguma iesniegšanas sekas	307
§ 76.	Atbildētāja aicināšana pie tiesas	308
§ 77.	Atbildētāja aicināšanas termiņi.	310
§ 78.	Atbildētāja aicināšanas sekas	311
VI.	nodalījums. Atbildētāja aizstāvēšanās prāvā.	
§ 79.	Vispārīgi aizrādījumi	313
§ 80.	Ierunas	314
§ 81.	Noraidījumi.	316
§ 82.	Pretprasība	321
VII.	nodalījums. Lietas rakstiska sagatavošana un iztiesāšana.	
§ 83.	Lietas rakstiska sagatavošana	324
§ 84.	Tiesas satiksme ar prāvniekiem un prāvnieku juridiskās adreses paziņošana tiesai	325
§ 85.	Lietas iztiesāšanas kārtība	326
§ 86.	Tiesas sēžu protokoli	330
VIII.	nodalījums. Pierādīšana.	
§ 87.	Vispārīgi aizrādījumi	331
§ 88.	Pierādīšanas kārtība	333
§ 89.	Pierādījumu novērtēšana.	348
§ 90.	Pierādījumu veidi	352
§ 91.	Liecinieku liecības	357
§ 92.	Ziņu ievākšana no apkārtniekiem	367
§ 93.	Atzīšana tiesā	370
§ 94.	Prāvnieku zvērests	380
§ 95.	Apskatīšana uz vietas.	385
§ 96.	Lietpratēju atzinums	388
§ 97.	Rakstiskie pierādījumi	391
§ 98.	Publiskā kārtībā un mājas kārtībā sastādīti akti un dokumenti	392
§ 99.	Dokumentu iesniegšanas kārtība tiesai	395
§ 100.	Rakstisko pierādījumu veidi	398
§ 101.	Rakstisku pierādījumu pārbaudīšana	407
IX.	nodalījums. Tiesu izdevumi.	
§ 102.	Tiesu izdevumu veidi.	415
§ 103.	Tiesu izdevumu atlīdzināšanas nosacījumi	420
§ 104.	Mazturības tiesības	425
X.	nodalījums. Spriedums.	
§ 105.	Sprieduma taisīšana	426
§ 106.	Sprieduma likumīgais spēks.	434
§ 107.	Aizmugurisks spriedums.	443
XI.	nodalījums. Apellācija.	
§ 108.	Vispārīgi aizrādījumi	451
§ 109.	Apellācijas sūdzības iesniegšanas un virzīšanas kārtība	454
§ 110.	Ārkārtējā apelācija	459
XII.	nodalījums. Otrās instances sprieduma atcelšana.	
§ 111.	Vispārīgi aizrādījumi	461
§ 112.	Kasācija	463
§ 113.	Tiesāšanas kārtība Senāta	471
§ 114.	Kasācijas sekas	473
§ 115.	Sprieduma jauna caurlūkošana	476

§	116. Lietā nepiedalījušos personu lūgumi	480
---	--	-----

Otrā nodaļa.

Sarežģījumi procesā.

§	117. Sarežģījumu veidi	482
§	118. Tiesnešu atstāšana	483
§	119. Trešo personu iestāšanās un pieaicināšana lietā.	485
§	120. Prasību objektīvā savienošana	495
§	121. Līdzdalība jeb prasību subjektīvā savienošana	
§	122. Iztiesāšanas apturēšana	504
§	123. Prasības nodrošināšana	507
§	124. Prasības nodrošināšanas veidi	511
§	125. Sprieduma iepriekšējā izpildīšana	518
§	126. Pierādījumu iepriekšēja nodrošināšana	522
§	127. Blakus tiesāšanas kārtība	523

Trešā nodaļa.

Izņēmumi no civilprocesa vispārējās kārtības.

§	128. Piespiedu izpildīšana pēc aktiem	528
§	129. Izpildu vai aprēķina kārtība lietās par zaudējumiem, ienākumiem un tiesu izdevumiem	540
§	130. Valsts pārvalžu lietas	544
§	131. Lietas, kas ceļas sakarā ar līgumiem par darbiem un piegādēm valsts vajadzībām un valsts mantas vai tiesību nomas līgumiem	550
§	132. Prasības atjaunot traucētu vai zaudētu valdīšanu attiecībā uz valsts nekustamu mantu (posesoras prasības).	552
§	133. Lietas par zaudējumu atlīdzību no tiesnešiem, prokuroriem un citiem tiesu resora darbiniekiem	553
§	134. Tiesāšanas kārtība laulības lietās	555
§	135. Tiesāšanas kārtība lietās par dzimšanu laulībā	562
§	136. Šķīrējtiesa	568
§	137. Izlīgums	579

Ceturrtā nodaļa.

§	138. Raksturīgas pazīmes, kas atšķir tiesāšanas kārtību miertiesu iestādēs no tiesāšanas kārtības vispārējās tiesu iestādēs	583
---	---	-----

TREŠĀ DAĻA.

Tiesas spriedumu izpildīšanas kārtība.

§	139. Vispārīgi aizrādījumi	591
§	140. Spriedumu izpildīšanas orgāni	595
§	141. Izpildu pavēstes izsniegšana atbildētājam	596
§	142. Aizstāvja iecelšana prombūtnē esošā parādnieka interešu aizsardzībai pa sprieduma izpildīšanas laiku	597
§	143. Tiesu izpildītāja tiesības un pienākumi tiesas spriedumu izpildot	600
§	144. Tiesas tiesība atlikt sprieduma izpildīšanu vai nolikt piespriestās summas samaksu uz vairākiem termiņiem	602
§	145. Spriedumu izpildīšanas veidi	603

§	146. Piedziņas vēršana uz kustamu mantu	608
§	147. Piedziņas vēršana uz nekustamu mantu	622
§	148. Piedzišanas vēršana uz kuģiem.	648
§	149. No mantas pārdošanas ieņemtās naudas summas sadališana	652
§	150. Attiesātās mantas atņemšana parādniekam un nodošana piedzinējam	658
§	151. Paraksta ņemšana no parādnieka par dzīves vietas neatstāšanu	660
§	152. Parādnieka uzaicināšana pie tiesas līdzekļu uzrādīšanai	661
§	153. Valsts parādnieka mantas meklēšana	662

CETURTĀ DAĻA.

P i r m ā n o d a ļ a.

Tiesāšana apsardzības kārtībā.

§	154. Jēdziens un vispārīgi aizrādījumi	665
§	155. Vispārīgie apsardzības kārtības noteikumi	670
§	156. Ārlaulībā dzimušu bērnu leģitimācija.	676
§	157. Adopcija.	679
§	158. Rīcības spējas atņemšana un ierobežošana	682
§	159. Bezvēsts prombūtne un personas atzīšana par mirušu	690
§	160. Mantojuma apsardzība	694
§	161. Mantojuma pārejas kārtība uz mantojuma atstājēja pēdējās gribas izteikuma pamata	701
§	162. Mantojuma pārejas kārtība uz likuma pamata	709
§	163. Atteikšanās no mantojuma un mantojuma pieņemšana ar inventāra tiesībām	722
§	164. Mantinieku piespiešana izteikt savu gribu attiecībā uz mantojuma pieņemšanu vai atteikšanos no tā	726
§	165. Mantojuma dalīšana	726
§	166. Nekustamas mantas izpirkšana.	732
§	167. Saistības priekšmeta iesniegšana tiesai glabāšanā	738
§	168. Pilnvaras anulēšana	740

O t r ā n o d a ļ a.

Uzaicināšanas kārtība.

§	169. Jēdziens un vispārīgi aizrādījumi	743
§	170. Atsevišķi uzaicināšanas kārtības veidi	753

Pielikumi.

Pierādīšanas pienākuma sadališana starp prāvnikiem	764
Alfabētisks rādītājs	779